

Др Горан П. Илић,
редовни професор Правног факултета
Универзитета у Београду и судија Уставног суда

ЗАПАЖАЊА О УРЕЂЕЊУ СУДИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ

САЖЕТАК: У раду су анализиране уставне одредбе које се односе на избор, трајање и окончање функције судије. Приликом разматрања основних питања која се постављају у вези с наведеном проблематиком, вођено је рачуна о одговарајућим међународним стандардима и документима који се односе на услове под којима се може вршити судијска функција. Аутор сматра да утицај и овлашћења која има извршна и законодавна власт суштински доводи у питање уставом прокламовану независност суда и судија. Поред тога, начело сталности судијске функције у значајној мери је ослабљено због увођења трогодишњег пробног периода на који се бира лице које први пут врши судијску функцију. Аутор критички анализира и уставне одредбе које, за разлику од претходног уставног решења, овлашћују законодавца да предвиди услове за престанак судијске функције. У раду је размотрен и положај судије-поротника и изнето је мишљење да судска већа треба да буду сачињена искључиво од професионалних судија. На крају, али не мање важно, аутор указује у ком правцу би било неопходно изменити уставне одредбе како би судијска функција постала независна, самостална и стална.

Кључне речи: суд, судија, функција, независност, сталност, избор, мандат, престанак функције, разрешење

У Републици Србији судска власт је уређена у складу с одговарајућим уставним начелима. Једно од најважнијих, садржано у чл. 142. ст. 1. Устава Републике Србије,¹ јесте начело о *независности суда*.² Његов значај је, поред осталог, у томе што се оно може посматрати и у светлу независности судије која зависи пре свега од начина избора судије, трајања мандата и престанка његове функције. Судијској независности значајно доприноси и начело *сталности судијске функције*. Изузетак од тога постоји у погледу лица које се први пут бира за судију, будући да оно врши судијску функцију три године (чл. 146. Устава РС).

С тим у вези, у домаћој доктрини преовлађује мишљење³ да је уставни положај судија погоршан доношењем важећег Устава РС. Такав закључак се изводи из чињенице да је, за разлику од Устава Републике Србије из 1990. године⁴ који је јемчио сталност судијске функције у апсолутном виду (чл. 101. ст. 1. Устава РС/90), одредбом чл. 146. Устава РС прокламована сталност судијске функције, али је предвиђен и изузетак од овог правила за лице које се први пут бира за судију када се избор врши на период од три године. Поред тога, док је Устав из 1990. године прописивао да судији престаје функција кад то сам затражи или кад испуни услове за старосну пензију утврђене законом, а да судија може бити разрешен ду-

¹ Устав Републике Србије – Устав РС, *Службени гласник РС*, бр. 98/06.

² Иако начело *материјалне сигурности* представља посебно важну гаранцију и заштиту независности суда и судија, оно у Уставу није регулисано. Реч је о једном од међународних стандарда који гарантују и штите независност суда и судија, а који укључују обавезу државе да обезбеди средства која су судству потребна за нормално одвијање функција. У компаративној уставности материјалну самосталност суда, у различитим модалитетима (нпр. законско регулисање плата судија, посебан судски буџет и др.) гарантује сам устав. Маријана Пајванчић, „Уставни положај судова у оквиру организације власти (парламент, влада, друге државне институције – уставни суд), њихови међусобни односи и принципи који их детерминису у систему поделе власти (национални и међународни правни оквир)”, Маријана Пајванчић *et al.*, *Уставни положај судске власти – анализа и препоруке за измене*, Центар за правосудна истраживања, Организација за европску безбедност и сарадњу – Мисија у Београду, Београд, 2016, 15.

³ Ратко Марковић, „Устав Републике Србије од 2006. – критички поглед”, *Анали Правног факултета у Београду* 2/2006, 21, 22; Танасије Маринковић, „Које новине предвиђа Предлог Устава Републике Србије”, *Српска правна ревија* 5/2006, 51; Маријана Пајванчић, *Коментар Устава Републике Србије*, Фондација Конрад Аденауер, Београд, 2009, 188, 189; Маријана Пајванчић, „Уставни принципи независног судства”, *Законодавни и институционални оквир независног судства у Републици Србији* (уредници М. Лазић, И. Пејић), Правни факултет Универзитета у Нишу, Фондација Конрад Аденауер, Ниш, 2009, 32; Весна Ракић-Водинелић, *Правосудно организационо право*, Правни факултет Универзитета Унион у Београду, Службени гласник, Београд, 2012, 154; Ирена Пејић *et al.*, *Правна анализа уставног оквира о правосудју у Републици Србији – Нацрт*, Први део, (коментари чл. 146, 147. и 148. Устава РС), Београд, 2014.

⁴ Устав Републике Србије – Устав РС/90, *Службени гласник РС*, бр. 1/90.

жности само кад је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини неподобним за вршење судијске функције, кад нестручно и несавесно обавља судијску функцију или кад трајно изгуби радну способност за вршење судијске функције (чл. 101. ст. 2. и 3. Устава РС/90), важећи Устав питање престанка мандата и разрешење судије највећим делом препушта закону (чл. 148. Устава РС). Деконституционализација ових важних и изузетно осетљивих питања за положај судије утиче свакако и на положај судства као независне гране власти.

Од уставних одредаба које се односе на функцију судије треба поменути и ону која предвиђа да у суђењу, сагласно члану 142. ст. 4. Устава РС, поред судија учествују и судије-поротници, на начин утврђен законом. Међутим, законом се може прописати да у одређеним судовима и у одређеним стварима суде само судије (чл. 142. ст. 5. Устава РС).⁵

II

Када је реч о избору судија, у доктрини је изнето гледиште да одређена решења која садржи Устав РС не доприносе независности суда и судија.⁶ Наиме, Народна скупштина, на предлог Високог савета судства (чл. 147. ст. 1. Устава РС), а у оквиру својих изборних овлашћења, одлучује о избору судија (чл. 99. ст. 2. тачка 3. Устава РС) апсолутном већином гласова (чл. 105. ст. 2. тач. 12. и 13. Устава РС) и тако непосредно утиче на персонални састав суда. Уставна решења показују да Народна скупштина располаже пуним капацитетом овлашћења која укључују мериторно одлучивање о избору судија, док је квалитет овлашћења Високог савета судства ограничен само на подношење предлога на основу кога Народна скупштина бира судије приликом њиховог првог избора на овај положај. Начин избора судија у супротности је са начелом независности суда, као и

⁵ Пајванчић истиче да је у уставном систему Републике Србије прихваћен континентални тип пороте, карактеристичан, између осталог, и по томе што судије поротници учествују у суђењу (М. Пајванчић, *Коментар Устава Републике Србије*, 183, 184). Реч је о установи која потиче из немачког права, тј. о приседничком суду (das Schöffengericht) који суди у већу сачињеном од једног судије по позиву и два приседника. Приседник (der Schöffe) је грађанин који као правно необразовано лице равноправно одлучује с професионалним судијом о чињеничним и правним питањима. О настанку установе приседника у немачком праву в. Владимир Бауер, *Казнено поступовно право. Прва књига. Повиестни развој*, Загреб, 1943, 77.

⁶ Маријана Пајванчић, „Уставни положај судова у оквиру организације власти (парламент, влада, друге државне институције – уставни суд), њихови међусобни односи и принципи који их детерминшу у систему поделе власти (национални и међународни правни оквир)”, 11.

међународним стандардом садржаним у Основним начелима Уједињених нација о независности судства из 1985. године⁷ према коме начин избора судија треба да пружа заштиту од именованја из недопуштених мотива (начело 10). Поред тога, Високи савет судства не располаже пуним капацитетом права на номинавање кандидата за председника Врховног касационог суда, јер се у овај поступак укључује, поред судских тела (општа седница Врховног касационог суда) и надлежни одбор Народне скупштине (чл. 144. ст. 1. Устава РС). На тај начин законодавна власт непосредно утиче на процес номинаванја кандидата чиме се сужавају компетенције судских органа у поступку предлагања кандидата.

Приговор се упућује и уставним решењима⁸ која прописују да о избору судија, председника судова и председника Врховног касационог суда Народна скупштина одлучује у складу са Уставом (чл. 99. ст. 2. тач. 3. и чл. 105. ст. 2. тач. 12. и 13. Устава РС). О избору дела чланова Високог савета судства који се бирају, Народна скупштина пак одлучује у складу са законом (чл. 153. ст. 3. Устава РС).⁹ Такво решење није у складу са начелом независности, не само с обзиром на орган коме је поверен избор, већ и с обзиром на прописе који регулишу избор (Устав односно закон).

Завређује да буде поменуто да је у Националној стратегији реформе правосуђа за период 2013–2018. године¹⁰ у кључним начелима и приоритетима на првом месту издвојена независност, негативно дефинисана као одлика правосудног система у коме су правосудне институције и носиоци правосудних функција у свом раду ослобођени сваког непримереног/недозвољеног утицаја и притиска који би ометали остваривање правде, без обзира на њихов извор.¹¹ У вези с тим је, премда се та веза изричито не наглашава, истакнута и потреба за изменом уставног оквира која би се састојала у искључењу Народне скупштине из процеса избора председника судова, судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, и чланова

⁷ U. N. Basic Principles on the Independence of the Judiciary (*Adopted by the Seventh United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders held at Milan from 26 August to 6 September 1985 and endorsed by General Assembly resolutions 40/32 of 29 November 1985. and 40/146 of 13. December 1985*).

⁸ М. Пајванчић, „Уставни положај судова у оквиру организације власти (парламент, влада, друге државне институције – уставни суд), њихови међусобни односи и принципи који их детерминишу у систему поделе власти (национални и међународни правни оквир)”, 11, 12.

⁹ При томе се међу надлежностима Народне скупштине ова надлежност изричито не наводи.

¹⁰ Национална стратегија реформе правосуђа за период 2013–2018. године, *Службени гласник РС*, бр. 9/10.

¹¹ Слободан Бељански, „Положај суда и судија”, Маријана Пајванчић *et al.*, *Уставни положај судске власти – анализа и препоруке за измене*, Центар за правосудна истраживања, Организација за европску безбедност и сарадњу – Мисија у Београду, Београд, 2016, 27.

Високог савета судства и Државног већа тужилаца, у правцу искључења представника законодавне и извршне власти из чланства у овим телима, и увођење правосудне академије као обавезног услова за први избор на судијску и тужилачку функцију.

III

Сталност судијске функције прописана је у члану 146. ст. 1. Устава РС. С обзиром да је реч о једном од значајних јемстава положаја судије, разумљиво је да прописивање изузетка од начела сталности судијске функције изазива поприлично недоумица. Наиме, лицу које се први пут бира за судију мандат траје три године, након чега се под законом прописаним условима бира за стално обављање судијске функције (чл. 146. ст. 2. и чл. 147. ст. 3. Устава РС).¹²

И у међународним документима се сталност судијске функције поставља као правило, при чему се допушта и постојање изузетака. Наиме, поменута Основна начела Уједињених нација о независности судства јемче судији сталност функције до испуњења услова за старосну пензију или истека рока на који је именован или изабран (начело 12). Одступање од сталности судијске функције отвара у суштини два питања, од којих се прво односи на пробни мандат, док се друго тиче дужине мандата која ће јемчити независност судијске функције.

Када је реч о пробном мандату (што је случај с решењем садржаним у члану 146. ст. 2. Устава РС), може се рећи да се међународни стандарди развијају у супротном смеру, јер се именовање или избор судија на пробни период сматра несагласним са судијском независношћу.¹³ У том смислу је у

¹² Бељански истиче да је у члану 12. ст. 1. Закона о судијама (*Службени гласник РС*, бр. 116/08, 58/09 – одлука УС, 104/09, 101/10, 8/12 – одлука УС, 121/12, 124/12 – одлука УС, 101/13, 111/14 – одлука УС, 117/14, 40/15, 63/15 – одлука УС, 106/15 и 63/16 – одлука УС) сталност судијске функције прописана дескриптивно и без икаквих ограда у погледу трајања (*Судијска функција траје непрекидно од првог избора за судију до навршења радног века*). Све ово, међутим, оповргнуто је у члану 12. ст. 3. истог закона, одредбом која је идентична одредби чл. 146. ст. 2. Устава РС, с тим да логички ниво поставки садржаних у уставној и законској норми није идентичан. Одредба чл. 146. ст. 1. Устава РС начелне је природе и односи се на сталност као општу категорију. Одредба чл. 12. ст. 1. Закона о судијама посебан је пропис у коме се сталност не помиње, него се подробно, аподиктички и у апсолутном обиму одређује трајање судијске функције. Од начела постоје изузеци, а од посебне норме само ако она сама на њих упућује или ако представља имплицативни суд, што у Закону о судијама није случај. *Ibid.*, 25.

¹³ *Magna Carta* судија прокламује да се независност судства јемчи у погледу активности судија, а нарочито у вези с именовањем до старосне границе за пензионисање. *Magna Carta* судија (основна начела), ССЈЕ (2010)3 Завршна верзија, Стразбур, 17. децембар 2010.

ставу 3.3. Европске повеље о закону за судије из 1998. године¹⁴ истакнуто да тамо где поступак запошљавања судија захтева пробни рад, обавезно краткотрајан, или тамо где се судија запошљава на одређено време које се може продужити, одлуку да се судија не прими у стални радни однос, односно да се не продужи период именовања, може донети независан орган или се таква одлука доноси на његов предлог, препоруку, с његовом сагласношћу или на основу његовог мишљења. Имајући то у виду, Венецијанска комисија снажно препоручује да се судије по позиву именују трајно до испуњења услова за старосну пензију. Пробни период је за судије споран са становишта независности и предност треба дати системима у којима кандидати за судије немају пуна судијска овлашћења.¹⁵

Друго питање које се намеће када је реч о временски ограниченом судијском мандату односи се на дужину вршења судијске дужности која би представљала јемство да ће судија бити независан. Поједини аутори заступају гледиште, уз позивање на одређене међународне документе, да мандат не сме бити краћи од десет година да би судија уживао независност своје дужности.¹⁶ И у пракси Европског суда за људска права се као једно од мерила за оцену да ли је испуњен захтев за независним судом о којем говори одредба чл. 6. ст. 1. Европске конвенције о људским правима¹⁷ користи трајање мандата судија. При томе Европски суд за људска права није одредио који је неопходни минимум трајања судијског мандата, већ је о томе одлучивао узимајући у обзир околности конкретног случаја. Несумњиво је да дужи мандат представља могућност да услов из чл. 6. ст. 1. ЕКЉП буде испуњен.¹⁸

¹⁴ European Charter on the Statute of Judges (*Approved at a multilateral meeting organised by the Directorate of Legal Affairs of the Council of Europe in Strasbourg in July 1998*).

¹⁵ European Commission for Democracy Through Law (Venice Commission), CDL-JD(2009)001-e, *Draft Report on the Independence of the Judicial System: Part I: The Independence of Judges*, § 33.

¹⁶ В. Ракић-Водинелић, 163.

¹⁷ Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода са додатним протоколима, уз неколико каснијих измена и допуна – ЕКЉП, *Службени лист СЦГ – Међународни уговори*, бр. 9/03, 5/05 и 7/05 – исправка и *Службени гласник РС – Међународни уговори*, бр. 12/10 и 10/15.

¹⁸ Jasna Omejec, *Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u praksi Evropskog suda za ljudska prava strazburški acquis*, Нови информатор д.о.о., Загреб, 2013, 1132, 1133.

IV

Престанак судијског позива, а нарочито разрешење судија представљају изузетно значајна питања за статус судија, па је разумљиво да су она предмет уставне регулативе.¹⁹ С тим у вези, Препорука N° Р(94) 12 Комитета министара о независности, ефикасности и улози судија²⁰ предвиђа да свака држава чланица у складу са уставним начелима и правном традицијом може предвидети одговарајуће мере за санкционисање одговорности и дисциплинских грешака судије (§ 1. Начела VI). При томе судије на сталној судијској функцији не могу бити опозвани без оправданог разлога ако нису испунили услов за одлазак у старосну пензију. Ови разлози, који морају бити јасно одређени законом, могу се применити у државама у којима је судија изабран на временски ограничени период, или се могу односити на случај у којем је судија неспособан за обављање судијске функције или је учинио кривично дело или тешку повреду дисциплинских прописа (§ 2. Начела VI).

Сагласно одредби чл. 148. ст. 1. Устава РС до престанка судијске функције долази:

- а) на захтев судије;
- б) наступањем законом прописаних услова;
- в) разрешењем из законом предвиђених разлога;
- г) ако не буде изабран за трајно вршење судијске функције.

Истакнуто је да основни недостатак наведене уставне одредбе представља „препуштање” могућности законодавцу да предвиди услове за престанак судијске функције. При томе у доктрини постоји гледиште²¹ о неопходности да се у Уставу направи јасна разлика између разрешења и других разлога за престанак судијске функције. Основно је да судски органи буду надлежни да одлучују о престанку мандата на лични захтев или наступањем законом прописаних разлога (деклараторни акт), као и у случају разрешења (мериторно одлучивање). Важно је и да се приликом прописивања разлога за разрешење судије избегава коришћење правних стандарда као што је „несавесно” поступање.²²

¹⁹ М. Пајванчић, *Коментар Устава Републике Србије*, 188. У доктрини се говори и о стабилности судијске функције као важном чиниоцу сталности судијског мандата. В. Ракић-Водинелић, 163.

²⁰ Recommandation N° R (94) 12 du Comité des Ministres aux États membres sur l'indépendance, l'efficacité et le rôle des juges (*adoptée par le Comité des Ministres le 13 octobre 1994, lors de la 518e réunion des Délégués des Ministres*).

²¹ М. Пајванчић, „Уставни положај судова у оквиру организације власти (парламент, влада, друге државне институције – уставни суд), њихови међусобни односи и принципи који их детерминшу у систему поделе власти (национални и међународни правни оквир)”, 19.

²² И. Пејић *et al.*, (*Коментар чл. 148. Устава РС*).

Један од начина на који одређено лице може да постане судија јесте случајни избор. Такав приступ почива на претпоставци да се изрицање правде може поверити лаицима, тј. људима из народа који то чине узгредно поред свог основног занимања.²³ Нагласак је, дакле, на околности да грађанин, чак и кад има одговарајуће професионално образовање, не врши судијску функцију као занимање, већ то чини повремено, што значи да није у радном односу као судија.²⁴

У упоредном праву постоје одређене разлике у вези са учешћем судија-поротника у суђењу, што се објашњава традицијом, историјским развојем и врстом поступка у којем се одлучује.²⁵ Учесће судија-поротника се данас углавном везује за мешовита судска већа, при чему се у појединим областима одлучивања од поротника тражи да имају одређене квалификације.²⁶ Поједини аутори истичу да је улога судија-поротника већа у области кривичног правосуђа, док се у грађанским предметима суђење углавном поверава професионалним судијама.²⁷ Оправдање за то се проналази у већем политичком значају питања која се расправљају у кривичном поступку, што захтева појачану контролу грађана. Савремена кретања ипак дају основа за размишљање да потреба за учешћем судија-поротника све више губи оправдање.²⁸ У прилог томе се могу навести и одговарајуће одребе Законика о кривичном поступку²⁹ које учешће судија-поротника своде искључиво на суђење у првом степену (реч је о тројном и петорном судећем већу) и то ако је прописана казна *затвора* преко осам година (чл. 21. ст. 1. тачке 1. и 2. ЗКП).³⁰

²³ Срећко Зуглиа, *Судови и остали органи који учествују у вршењу грађанског правосуђа*, Школска књига, Загреб 1956, 27.

²⁴ Тихомир Васиљевић, *Систем кривичног процесног права СФРЈ*, Савремена администрација, Београд 1981, 74, 75. У неким нашим старијим прописима они су називани повременим судијама. С. Зуглиа, 30.

²⁵ В. Ракић-Водинелић, 179, 180.

²⁶ На пример, одредбом чл. 44. ст. 2. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (*Службени гласник РС*, бр. 85/05) прописано је да се судије-поротници бирају из редова наставника, учитеља, васпитача, као и других стручних лица која имају искуство у раду са децом и младима.

²⁷ В. Ракић-Водинелић, 179, 180.

²⁸ Т. Васиљевић, 77, 78.

²⁹ Законик о кривичном поступку – ЗКП, *Службени гласник РС*, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14.

³⁰ С тим у вези, у теорији се истиче да је очигледна намера законодавца да само за најтежа кривична дела обезбеди присуство судија-поротника. И поред тога што представља уставну категорију, учествовање судија-поротника у домаћим суђењима често је било критиковано како у пракси тако и у теорији као неекономично и лишено суштине. У том сми-

Учешће судија-поротника повезано је и с колегијалношћу суђења, односно начелом зборности као основним начином дељења правде у нашем уставном поретку (чл. 142. ст. 6. Устава РС). Ако се узму у обзир важећи процесни закони, може се приметити да поступци пред судијом појединцем постају правило, а да се суђење у већу своди на изузетак. У том смислу и Препорука N° P(86) 12 Комитета министара о мерама за спречавање и смањивање оптерећења судова³¹ предвиђено је где год је то могуће да се суђење у првом степену одвија пред судијом појединцем.

*

* *

У Националној стратегији реформе правосуђа за период 2013–2018. године указано је да нејасност стандарда избора, опозива, резултата рада и напредовања за судије, има за последицу неједнаку делотворност правосудних органа и смањење поверења јавности у судијску професију. У настојању да изврши одговарајуће нормативно побољшање ове материје Високи савет судства је донео Правилник о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова³² који је мењан и допуњаван 8. маја 2015. године и 27. јануара 2016. године.³³ Овај захват се не може оценити као задовољавајући, јер је неопходно изменити одговарајуће уставне одредбе, након чега би на ред дошли законски и подзаконски акти.

У складу с тим је потребно да избор судија буде усклађен с међународним стандардима и поверен судским телима. Другим речима, из надлежности Народне скупштине Републике Србије треба изузети избор судија, председника Врховног касационог суда и председника судова. При томе би се избор судија заснивао на јавним, објективним, свеобухватним и јединственим критеријумима које доноси Високи савет судства.³⁴ Он би ујед-

слу, законодавац је покушао да пронађе реалнију меру присуства лаичког елемента, предвиђајући учешће судија-поротника само у поступцима за тежа кривична дела. Горан П. Илић *et al.*, *Коментар Закона о кривичном поступку*, Службени гласник, Београд 2012, 114.

³¹ Recommendation N° R(86) 12 of the Committee of Ministers to Member States Concerning Measures to Prevent and Reduce the Excessive Workload in the Courts (*Adopted by the Committee of Ministers on 16 September 1986 at the 399th meeting of the Ministers' Deputies*).

³² Правилник о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова, *Службени гласник РС*, бр. 81/14.

³³ Друштво судија Србије ставило је на Правилник бројне примедбе. Друштво судија Србије, *Анализа једногодишње примене Правилника о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова*, бр. 26/16 од 14. септембра 2016. године. С. Бељански, 27, 28.

³⁴ Из Високог савета судства потребно је искључити представнике извршне и законодавне власти, а из надлежности Народне скупштине неопходно је изузети надлежност за избор дела чланова Високог савета судства.

но био надлежан за избор судија, док би ваљало размотрити разлоге *pro et contra* да избор председника судова буде поверен судијама одређеног суда или Високом савету судства. Наведено решење подразумева изостављање временског ограничење за први избор лица које се бира на судијску функцију, као и искључење надлежног одбора Народне скупштине из поступка предлагања председника Врховног касационог суда.

Када је реч о престанку судијске функције неопходно је предвидети разлоге за разрешење судије. С тим у вези, у односу на председника Врховног касационог суда потребно је прописати разлоге за његово разрешење или упутити на разлоге за разрешење судије.

Из Устава треба брисати одредбу која се односи на учешће судија-поротника у суђењу. Поред тога, неопходно је прописати да се поступак у првом степену води пред судијом појединцем, а да суд суди у већу када је то законом одређено.

ЛИТЕРАТУРА

- Bayer, Vladimir, *Kazneno postupovno pravo. Prva knjiga. Poviestni razvoj*, Загреб, 1943.
- Бељански, Слободан, „Положај суда и судија”, Маријана Пајванчић *et al.*, *Уставни положај судске власти – анализа и препоруке за измене*, Центар за правосудна истраживања, Организација за европску безбедност и сарадњу – Мисија у Београду, Београд, 2016.
- Васиљевић, Тихомир, *Систем кривичног процесног права СФРЈ*, Савремена администрација, Београд, 1981.
- Зуглиа, Срећко, *Судови и остали органи који учествују у вршењу грађанског правосуђа*, Школска књига, Загреб, 1956.
- Илић, Горан П. *et al.*, *Коментар Закона о кривичном поступку*, Службени гласник, Београд, 2012.
- Маринковић, Танасије, „Које новине предвиђа Предлог Устава Републике Србије”, *Српска правна ревија* 5/2006.
- Марковић, Ратко, „Устав Републике Србије од 2006. – критички поглед”, *Анали Правног факултета у Београду*, 2/2006.
- Омејес, Јасна, *Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u praksi Evropskog suda za ljudska prava strazburški acquis*, Нови информатор д.о.о., Загреб, 2013.
- Пајванчић, Маријана, *Коментар Устава Републике Србије*, Фондација Конрад Аденауер, Београд, 2009.
- Пајванчић, Маријана, „Уставни принципи независног судства”, *Законодавни и институционални оквир независног судства у Републици Србији* (уредници М. Лазић, И. Пејић), Правни факултет Универзитета у Нишу, Фондација Конрад Аденауер, Ниш, 2009.

- Пајванчић, Маријана, „Уставни положај судова у оквиру организације власти (парламент, влада, друге државне институције – уставни суд), њихови међусобни односи и принципи који их детерминишу у систему поделе власти (национални и међународни правни оквир)”, Маријана Пајванчић *et al.*, *Уставни положај судске власти – анализа и препоруке за измене*, Центар за правосудна истраживања, Организација за европску безбедност и сарадњу – Мисија у Београду, Београд, 2016.
- Пејић, Ирена *et al.*, *Правна анализа уставног оквира о правосудју у Републици Србији – Нацрт. Први део, (коментари чл. 146, 147. и 148. Устава РС)*, Београд, 2014.
- Ракић-Водинелић, Весна, *Правосудно организационо право*, Правни факултет Универзитета Унион у Београду, Службени гласник, Београд, 2012.

OBSERVATIONS ON THE REGULATION OF THE JUDICIAL FUNCTION

Goran P. Ilic
University of Belgrade, Faculty of Law,
Constitutional Court Justice

S u m m a r y

This paper analyzes the constitutional provisions related to the election, duration and termination of the judicial function. In consideration of the fundamental questions related to this issue, the author took in consideration relevant international standards and documents which relate to the conditions under which the judicial function may be exercised. The author believes that the impact and powers of the executive and legislative authorities substantially prejudice the independence of courts and judges proclaimed by the Constitution. In addition, the principle of the permanency of the judicial function has been substantially weakened by the introduction of the three year trial period during which the elected person performs a judicial function for the first time. The author critically analyzes the constitutional provisions that, unlike previous constitutional solutions, authorize the legislature to provide the conditions for termination of the judicial function. The paper discusses the position of the juror judge and expresses the opinion that the judicial chambers should be composed exclusively of professional judges. Last but not least, the author indicates in which direction it would be necessary to change the constitutional provision so that the judicial function may become independent, autonomous and permanent.

Keywords: court, judge, function, independence, continuity, election, term, termination of function, dismissal